

Божнюк Н.В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник – **Сирцева С.В.,** к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

МЕХАНІЗМИ ФІНАНСУВАННЯ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ТРЕТЬОГО РІВНЯ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Військова частина є основною бойовою одиницею Збройних Сил України, тому потребує максимального задоволення усіх своїх потреб у фінансуванні. Саме від якісного фінансового забезпечення даного військового формування залежить його боєздатність та ефективність у виконанні завдань по захисту держави та національної безпеки.

Військові частини, з точки зору підпорядкованості та фінансового забезпечення, є розпорядниками бюджетних коштів третього рівня Міністерства оборони України, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, а також за рахунок власних доходів (платні послуги, доходи від господарської та іншої діяльності, допомога).

Відповідно до статті 87 Бюджетного кодексу, забезпечення функціонування установ та закладів Збройних сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів, Служби безпеки України, органів цивільного захисту, які перебувають у державній власності, проводиться за рахунок коштів державного бюджету України [1].

Основним джерелом фінансових ресурсів військових частин є бюджетні асигнування, які складають 100%. Починаючи з 1 жовтня 2023 року і до 31 грудня року, в якому закінчиться воєнний стан, додатковим джерелом доходів військових частин стала частка податку з доходів фізичних, що утримується із доходу військовослужбовців. Разом з тим, в умовах високої інтенсивності бойових дій та загострення ситуації на фронті усі військові формування потребують додаткового фінансування.

Потужним джерелом фінансування потреб армії в умовах певної обмеженості її ресурсів через значні темпи їх витрачання, є місцеві бюджети територіальних громад. Діюче законодавство містить три способи допомоги Збройним Силам України за рахунок коштів місцевих бюджетів:

- перший спосіб передбачає забезпечення добровольчих формувань територіальних громад (ДФТГ) харчуванням, медикаментами, обмундируванням, але не технікою і не зброєю.
- другий спосіб реалізується через перерахунок коштів до державного бюджету або ж конкретній військовій частині у вигляді субвенції

(загалом у 2023 році місцеві громади добровільно перерахували на потреби ЗСУ понад 16 млрд гривень).

- третій спосіб підтримки армії місцевими бюджетами передбачає купівлю військових облігацій.

Разом з тим, існуючи способи надання допомоги до останнього часу не давали можливості швидко реагувати на запити військових частин. Також оборонні закупівлі з місцевих бюджетів розцінювались контролюючими органами як нецільове використання бюджетних коштів, що тягнуло за собою адміністративне або кримінальне покарання для посадових осіб органів місцевого самоврядування [2].

З метою усунення вищевказаних проблем, Верховна Рада 24.04.2024 року ухвалила законопроект № 9559-д «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» [3]. Він дозволяє органам місцевого самоврядування акумулювати додаткові ресурси на потреби фронту; надавати фінансову та матеріальну підтримку сектору безпеки і оборони, яка передбачає: фінансування закупівлі пікапів, дронів, аптечок та іншого оснащення на запит військових частин. Зараз цей документ очікує підпису Президента України [4].

Також у відповідності до цього Закону, а також Закону України «Про основи національного спротиву» [5], об'єднаним територіальним громадам необхідно й затверджувати місцеві цільові програми, у яких має передбачатися спрямування коштів на реалізацію заходів та робіт з територіальної оборони, облаштування та утримання інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, мобілізаційної підготовки місцевого значення, а також на заходи з підтримки інших підрозділів сил безпеки і оборони [6].

Список використаних джерел:

1. Бюджетний Кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 року № 2456-VI (зі змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Березюк К. Фінансування ЗСУ з місцевих бюджетів: допомога фронту чи нецільове використання коштів? URL : <https://www.chesno.org/post/5959/>
3. Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» : Закон України № 9559-д від 24.06.2024 року.
4. Парламент розширив повноваження місцевої влади у сфері фінансування оборонних потреб. Офіційний сайт політичної партії «Слуга народу».
URL : <https://sluga-narodu.com/parlament-rozshyryv-povnovazhennia-mistsevoi-vlady-u-sferi-finansuvannia-oboronnykh-potreb/>.
5. Про основи національного спротиву : Закон України від 16.07.2021 № 1702-IX.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20/ed20210716>.
6. Гавриленкова М. Чи може громада фінансувати потреби військових за рахунок місцевих бюджетів? URL : <https://u-lead.org.ua/news/273>.